

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะทำงานจัดการความรู้ (KM Team) สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา โทร. ๒๗๔๐
ที่ E KM สบอ ๒๖ /๒๕๕๙ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการประชุมคณะทำงานจัดการความรู้ (KM Team) สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา
ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ และร่วมรับฟังการถ่ายทอดองค์ความรู้สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙
เรียน ผส.บอ. , ที่ปรึกษา สบอ. , ผอ.ส่วน, ผอ.ช.ภาค , ทน. ๑-๙ บอ. , ผบท.บอ. และหัวหน้าฝ่ายต่างๆ

ตามหนังสือคณะทำงานจัดการความรู้ (KM Team) ด่วนที่สุด ที่ KM สบอ ๓๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ขอเชิญประชุมคณะทำงานจัดการความรู้ (KM Team) ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ และร่วมรับฟังการถ่ายทอดองค์ความรู้สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐-๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๕๐๐ ชั้น ๕ ตึกศูนย์วิศวกรรมชลประทาน (IEC) กรมชลประทาน สามเสน กทม. นั้น

คณะทำงานจัดการความรู้ (KM Team) ขอสรุปประเด็นสำคัญในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๙ ตามรายงานการประชุมที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบทั่วกัน

(นายไกรนิธิ รัตนธาดา)

เลขานุการคณะทำงาน KM Team

รายงานการประชุมคณะกรรมการจัดการความรู้ (KM Team) ครั้งที่ ๔/๒๕๕๙
 และร่วมรับฟังการถ่ายทอดองค์ความรู้สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙
 เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.
 ณ ห้องประชุม ๕๐๐ ชั้น ๕ ตึกศูนย์วิศวกรรมชลประทาน (IEC) กรมชลประทาน สามเสน กทม.

ผู้มาประชุม

๑. นายพงศกรกรณ์	สุวรรณพิมล	ที่ปรึกษา สบอ.
๒. นายธำรงค์ศักดิ์	นครวางศ์	ผบ.บอ.
๓. นายบุญลือ	คงชอบ	วต.บอ. และผู้แทน ผบช.บอ.
๔. นายสมภพ	อินดีะรักษา	ผอช.ภาคเหนือตอนล่าง
๕. นายไวยุจน์	เอี่ยมโอภาส	ผอช.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๖. นางศิริรัตน์	โสภณ	ผู้แทน ทน. ๑-๙ บอ.
๗. นางพัชรวีร์	สุวรรณี	พบ.บอ.
๘. นายวิภาพ	ทิมสุวรรณ	ยบ.บอ.
๙. นายทรงศักดิ์	เสาวัง	พน.บอ.
๑๐. นายนิกร	รุ่มนุ่ม	มอ.บอ.
๑๑. นายสมชัย	นัยอนันต์	ตค.บอ.
๑๒. นางสาวอรุญา	เชียวคุณา	บห.บอ.
๑๓. นายจรินทร์	คงรักษ์	ผู้แทน วน.บอ.
๑๔. นางสาวณัฏฐพัชร	ศุภธนาพันธ์	ผู้ช่วยเลขานุการ และผู้แทน กช.บอ.
๑๕. นางรุ่งนภา	ทองศิริ	ธก.บอ.
๑๖. นางจินตนา	ยิ้มจันทร์	บส.บอ.
๑๗. นางสุนันท์	บุญเที่ยง	งบ.บอ.
๑๘. นางณัฐวรรณ	บุญงามข้า	พต.อน.
๑๙. นายไกรนิธิ	รัตนธาดา	เลขานุการคณะกรรมการ
๒๐. นายจักรกริช	นาควิโรจน์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๑. ว่าที่ ร.ท.ธนาศักดิ์ดา	ทับโชน	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒. นางสาววนิดา	มูลสาร	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๓. นางสาวปัญชิกา	มูลรังษี	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นายวิจักขณ์	ศรีจันทร์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๕. นายสุภัทรชัย	จุมทอง	ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายวิชัย	สุภาโส	ผชช.จชช. ๑
๒. นางสาวศิริพร	ทวีเดช	วิศวกรชลประทานชำนาญการ
๓. นางสาววิจิตา	สุมิพันธ์	วิศวกรชลประทาน
๔. นายพิพัฒน์	ปฏิพัทธ์ปถวี	วิศวกรชลประทาน
๕. นายภาณุวัตร	ภูกลาง	วิศวกรชลประทาน
๖. นายจตุรงค์	หมู่ดวง	วิศวกรชลประทาน
๗. นางสาวทิพย์กาญจน์	บุญชุ่ม	วิศวกรชลประทาน
๘. นางสาวฐาปณีย์	มีชำนานู	วิศวกรชลประทาน
๙. นางสาววรินทร์รา	แซ่โล่	วิศวกรชลประทาน

๑๐. นางสาววรัญญา	ดอกรัก	วิศวกรชลประทาน
๑๑. นายสมชาย	แจ่มประเสริฐ	พนักงานบริการเอกสารทั่วไป บ ๒
๑๒. นายปรเมนทร์	ชะพินิจ	วิศวกรชลประทานปฏิบัติการ
๑๓. นายรักสกุล	อรุณรัตน์	วิศวกรชลประทานปฏิบัติการ
๑๔. นางสาวพรรณมกล	เทียนพูล	วิศวกรชลประทานปฏิบัติการ
๑๕. นายพลฤทธิ	เลชะวณิชย์	นายช่างชลประทานชำนาญงาน
๑๖. นายสำราญ	บุญถิ่น	วิศวกรชลประทานชำนาญการ
๑๗. นายสุริยะ	การสมชน	วิศวกรชลประทานปฏิบัติการ
๑๘. นายสมคิด	กุ่มประสิทธิ์	นายช่างชลประทานชำนาญงาน
๑๙. นางสาวศิริธร	มานพ	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
๒๐. นางสาวรุ่งนภา	จันแจ	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
๒๑. นางปภาณีษา	จันทร์สุข	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๒๒. นางปวีร์รัฐ	เจริญศรี	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๒๓. นางสาวอารีรัตน์	อนุชน	นักอุทกวิทยาชำนาญการพิเศษ
๒๔. นางสาวดวงกมล	ไพรมณี	นายช่างสำรวจ
๒๕. นายปิติ	ไฝ่กระโทก	นักอุทกวิทยาปฏิบัติการ
๒๖. นางปวรวยยา	สุคนธา	ช่างฝีมือโรงงาน ช ๒
๒๗. นางสาวพรปวีณ์	ปันดอนตอง	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
๒๘. นางสาวสมหมาย	อุปก้าว	พนักงานทั่วไป บ ๒
๒๙. นางสุมาลี	บุญวัฒน์	พนักงานทั่วไป บ ๒
๓๐. นางสาวพยอม	เหล่าพิเดช	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
๓๑. นางสาววิราวรรณ	โชคอำนวยเจริญ	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
๓๒. นายพัชรินทร์	พิมพ์สิงห์	วิศวกรชลประทานชำนาญการ
๓๓. นายวิศิษฐ์	เกษรबार	วิศวกรชลประทานชำนาญการ
๓๔. นางสาวอรพรรณ	เชือกสิกรรม	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
๓๕. นางสาวอังสนา	เกิดชูชื่น	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
๓๖. นางสาวธัญญธร	น้อยสุวรรณ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๓๗. นางสาววรางค์ลักษณ์ ณ ศรี		นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
๓๘. นางจันทรา	งานิยม	นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายชำนาญการพิเศษ
๓๙. นางสาวกมลทิพย์	เงินแพทย์	ช่างฝีมือสนาม ช ๓
๔๐. นางวรัทยา	พงศ์ทอง	นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

ผู้ไม่มาประชุม (ติดราชการ)

๑. นายชัชชม	ชมประดิษฐ์	ผจน.บอ.
๒. นายศุภชัย	แก้วลำไย	ผจน.บอ.
๓. นายจเร	ทองด้วง	ผอท.บอ.
๔. นายธาดา	พูนทวี	ผปน.บอ.
๕. นายปกรณ์	สุดสุนทร	ผอช.ภาค ตอน.ตอนล่าง
๖. นางสาวนิโลบล	อรณยภาค	ตป.บอ.
๗. นายธเนศร์	สมบูรณ์	ปน.บอ.

๘. นายสุรพันธ์	อินแก้ว	สพ.บอ.
๙. นางจิรา	สุขกล้า	วอ.บอ.
๑๐. นายธีรพงษ์	พินทอง	วศ.บอ.
๑๑. นายสมจิต	อำนาจศาล	จน. ๑ บอ.
๑๒. นายสันติ	เต็มเอี่ยม	จน. ๒ บอ.
๑๓. นายณัฐพัชร์	วงศ์ศุภลักษณ์	ผน.บอ.
๑๔. นางสาววราลักษณ์	งามสมจิตร	สน.บอ.
๑๕. นายวิษณุ	ศรีวงษา	ตน.บอ.
๑๖. นายพงษ์เทพ	ประกอบธรรม	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. นายเอกลักษณ์	จันทร์นาคา	ผู้ช่วยเลขานุการ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

-ไม่มี-

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องการรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙

คณะกรรมการรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๕ ชั้น ๓ ตึกศูนย์วิศวกรรมชลประทาน (IEC) กรมชลประทาน สามเสน กทม.

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ แนวทางการจัดทำแผนการจัดการความรู้ สบอ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ (KM Action Plan ๒๐๑๖)

นายไกรนิธี รัตนธาดา เลขานุการคณะกรรมการ KM Team ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนการจัดการความรู้ สบอ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ว่าในขณะนี้ได้แจ้งเวียนให้ทุกส่วนภายใน สบอ. ทราบแล้ว สามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์หนังสือเวียน สบอ.

๓.๒ องค์กรความรู้ สบอ. ๓ องค์กรความรู้

นายไกรนิธี รัตนธาดา เลขานุการคณะกรรมการ KM Team แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า องค์กรความรู้ ๓ องค์กรความรู้ ของ สบอ. ได้แจ้งเวียนไปทางเว็บไซต์หนังสือเวียน สบอ. เพื่อให้บุคลากรภายใน สบอ. รับทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

การนำเสนอถ่ายทอดองค์ความรู้ รายละเอียดต่างๆ สามารถเปิดดูได้ใน Web คลังความรู้ สบอ. ในหัวข้อ “๑ หน่วยงาน ๑ องค์กรความรู้”

๑) “คนชลประทาน ต้องรู้เรื่องภัยแล้ง” โดย นายวิชัย สุภาโส (ผชช.จช.๒)

นายวิชัย สุภาโส ได้เสนอแนะว่าในการจัดการความรู้ของผู้เกษียณเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากผู้เกษียณทำงานในแต่ละด้านมาหลายปี มีประสบการณ์ในการทำงานมาก จึงเห็นด้วยที่จะมีการถอดองค์ความรู้จากผู้เกษียณ แต่ส่วนใหญ่คนไทยชอบการพูดมากกว่าการเขียน จึงควรหานักเขียนเพื่อถอดองค์ความรู้แล้วนำมาเก็บไว้ในคลังความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับเรื่องน้ำ มีความว่า “หลักการสำคัญว่า ต้องมีน้ำบริโภค น้ำใช้ น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่ามีชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำทุกคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้าไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้” จากกระแสพระราชดำรัสฯ จะเห็นได้ว่าน้ำเป็นทรัพยากรที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในโลก มนุษย์ต้องอาศัยน้ำเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตอยู่

บทความของ UNESCO SOURCE No.๘๔ November ๑๙๙๖ (พ.ศ.๒๕๓๙) เกี่ยวกับเรื่องน้ำมีความว่า “โลกอีก ๕๐ ปีข้างหน้า จะประสบปัญหาวิกฤตการณ์การขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรง สาเหตุเนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรโลก และขาดแคลนการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง” จึงจำเป็นต้องทำการพัฒนาแหล่งน้ำให้ได้ผล และเป็นเรื่องความจำเป็นสำคัญที่สุดก่อนการพัฒนาใดๆ เนื่องจากถ้าเราปราศจากน้ำ เราก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้”

สาเหตุความจำเป็นต้องมีการจัดการน้ำในประเทศไทย

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรประมาณ ๖๕ ล้านคน โดยปริมาณกว่า ๔๐ ล้านคน หรือประมาณ ๖๑.๕% ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยอาชีพทางการเกษตร และเกษตรต่อเนื่อง ขณะที่ประเทศไทยมีพื้นที่ ๓๒๐.๗ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรประมาณ ๑๓๒.๗ ล้านไร่ หรือ ๔๑.๔% และมีแนวโน้มว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้น (พื้นที่การเกษตรมีความต้องการใช้น้ำสูง) แต่ปัจจุบันมีพื้นที่ชลประทานที่สนับสนุนภาคการเกษตร ได้ประมาณ ๓๐ ล้านไร่ หรือประมาณ ๒๒.๕ เท่านั้น ส่วนพื้นที่การเกษตรที่เหลืออีก ๗๗.๕% จะต้องพึ่งแต่น้ำฝนตามธรรมชาติ ซึ่งมีความไม่แน่นอน ส่งผลให้ฐานรายได้ภาคการเกษตรมีความไม่แน่นอนตามไปด้วย

ประเทศไทยมีปริมาณฝนที่ตกผันแปรระหว่าง ๘๐๐-๔,๐๐๐ มม./ปี หรือเฉลี่ยประมาณ ๑,๔๔๕ มม./ปี โดยภาคใต้ตกมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคเหนือ ตามลำดับ หากคิดเป็นปริมาณน้ำฝนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จะเกิดขึ้นมีประมาณปีละ ๗๓๖,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. โดยประมาณ ๖๒% จะระเหยกลับไปในอากาศ ค้างอยู่บนดิน และไหลซึมลงใต้ดิน ส่วนอีก ๓๘% หรือประมาณ ๒๘๕,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. จะกลายเป็นน้ำท่า (มวลน้ำที่ไหลไปมาอยู่บนดิน) โดยน้ำท่าในประเทศไทยนี้จะเกิดมีในฤดูฝนถึง ๙๒% และมีเหลืออยู่ในฤดูแล้งอีกเพียง ๘% เท่านั้น

น้ำท่าที่เกิดมีในประเทศไทยประมาณ ๒๘๕,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. ซึ่งเราสามารถสร้างระบบเก็บกักในปัจจุบันได้เพียง ๘๐,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. หรือเพียง ๒๘% ของมวลน้ำท่า (มวลน้ำที่ไหลไปมาอยู่บนดิน) เท่านั้น ส่วนน้ำท่าที่เหลือนั้นก็ไหลลงท้ายน้ำและไหลลงสู่ทะเลไป และบางครั้งน้ำท่าที่ไหลลงท้ายน้ำก็จะทำให้เกิดอุทกภัย ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย โดยปัจจุบันมีแนวโน้มจะเกิดปัญหานี้ถี่ขึ้นมาก ขณะที่น้ำชลประทานที่เก็บกักไว้ในปัจจุบันประมาณ ๘๐,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. นั้น ก็ยังสามารถนำมาใช้ได้เพียง ๔๕,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. ซึ่งไม่เพียงพอที่จะสามารถสนับสนุนการใช้น้ำในภาคการเกษตรฤดูแล้งที่เหลืออีก ๘๒.๒% ได้ ทำให้ไม่สามารถใช้ที่ดินเพื่อทำการเกษตรในฤดูแล้งได้เต็มศักยภาพส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้น้อย หากสร้างระบบชลประทานเก็บกักน้ำเพิ่มขึ้นได้ ก็จะสามารถบรรเทาความรุนแรงของอุทกภัยอันเนื่องมาจากมีน้ำมากในฤดูฝนลงไปได้ และยังสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเนื่องจากมีน้ำน้อยในฤดูแล้งได้ดีกว่าเดิม

เกณฑ์ภัยแล้งแบ่งออกเป็น ๓ เกณฑ์ ดังนี้

๔๐-๘๐ ของน้ำฝนรายเดือน	เรียกว่า	แห้งแล้ง
๘๐-๙๐ ของน้ำฝนรายเดือน	เรียกว่า	แห้งแล้งมาก
เกินกว่า ๙๐ ของน้ำฝนรายเดือน	เรียกว่า	แห้งแล้งมากที่สุด

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรน้ำในอนาคตเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

การกระจายตัวของน้ำฝนและน้ำท่าที่ไม่สม่ำเสมอตลอดปี ส่งผลให้เกิดปัญหาอุทกภัย และปัญหาการขาดแคลนน้ำรุนแรงขึ้น จึงควรต้องมีการพัฒนาระบบชลประทานเพื่อการเก็บกักและใช้งานให้มีศักยภาพ และประสิทธิภาพสูงกว่าปัจจุบัน ประกอบกับศักยภาพของน้ำท่าที่มีเหลือจากกักเก็บในระบบชลประทานปัจจุบันยังมีอีกมาก ดังนั้น ควรจะต้องทำการพัฒนาเพื่อเพิ่มระบบการเก็บกักน้ำและใช้งานให้มากขึ้น เพื่อรองรับการพัฒนาภาคการผลิตทางการเกษตรให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงขอเสนอแนวทางการพัฒนาทรัพยากรน้ำในอนาคตเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ดังนี้

๑) แนวความคิดในการตรวจสอบโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและโครงการชลประทานเก่าๆ ที่ก่อสร้างมานานแล้ว และมีสภาพชำรุดทรุดโทรมเสียหายมาก ควรจะต้องถูกนำมาใช้ เพื่อดำเนินการซ่อมแซมปรับปรุงโครงการนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพดีเหมือนเดิมตามที่ออกแบบไว้ จะทำให้ได้น้ำชลประทานที่รั่วซึมเสียหายไปกลับคืนมาใช้ในพื้นที่เกษตรทำน้ำได้เพิ่มขึ้น แหล่งเก็บกักน้ำขนาดต่างๆ ที่ก่อสร้างมานานแล้วต้องนำมาศึกษาความคุ้มค่าที่จะดำเนินการขุดลอกเอาดินตะกอนเหนือระดับเก็บกักที่สามารถนำไปใช้งานได้ออกไป เพื่อที่จะสามารถเก็บกักน้ำได้เพิ่มเติมขึ้น มาตรการนี้หากวิเคราะห์ดำเนินการแล้วคุ้มค่า ควรจะต้องเร่งดำเนินการโดยด่วน เพราะเป็นมาตรการที่ไม่สร้างปัญหาการเวนคืนที่ดิน

๒) แนวความคิดในการให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วม ในการดูแลการส่งน้ำบำรุงรักษาซ่อมแซมระบบชลประทานนั้น ควรจะต้องมีการส่งเสริมให้ดำเนินการเพิ่มมากขึ้น เพื่อปลูกจิตสำนึกของตัวเกษตรกรเอง ให้ทราบว่าระบบชลประทานนั้นเป็นเครื่องมือในการทำการเกษตรของตัวเกษตรกรเอง หากรักษาระบบชลประทานให้มีสภาพดี มีการใช้งานอย่างถูกต้อง และมีอายุการใช้งานยาวนาน ก็หมายถึงการมีน้ำชลประทานให้ทำการเกษตรได้เพียงพอขึ้น ผลผลิตที่ได้ก็จะมีสูงขึ้น รายได้จากเกษตรกรก็สูงขึ้นตามมาแบบยั่งยืน

๓) แนวความคิดในการใช้น้ำใต้ดินเสริม ในกรณีที่ขาดแคลนน้ำชลประทานเป็นช่วงๆ หลังจากที่เริ่มทำการเกษตรไปแล้วควรมีการพัฒนาแหล่งน้ำใต้ดิน ทั้งประเภทบ่อน้ำตื้น และบ่อน้ำบาดาลแบบลึก เพื่อนำน้ำใต้ดินมาใช้งานเสริมเป็นครั้งคราว เพื่อจะเป็นหลักประกันให้เกษตรกรมั่นใจว่าจะไม่เกิดความเสียหายต่อผลผลิตในการทำการเกษตร โดยแนวทางนี้จะต้องศึกษาให้ชัดเจนถึงแหล่งน้ำใต้ดินนั้นๆ ว่ามีปริมาณน้ำที่สามารถจะนำมาใช้งานได้เท่าไร ถึงจะไม่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

๔) แนวความคิดในการใช้น้ำภาคการเกษตรอย่างประหยัดและคุ้มค่ากับผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ ในวิธีการต่างๆ ควรจะต้องถูกนำออกมาใช้อย่างจริงจังให้ได้ผลออกมาอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนก่อน จึงตามมาด้วยมาตรการพัฒนาสร้างแหล่งเก็บกักน้ำต่างๆ ต่อไป มาตรการการใช้น้ำอย่างประหยัด อาจจะต้องมีการพิจารณาเทคโนโลยีการส่งน้ำที่มีการสูญเสียน้ำชลประทานให้น้อยลงมาใช้งาน เช่น ระบบ Micro-irrigation ระบบสปริงเกอร์ ระบบน้ำหยด เป็นต้น

๕) แนวความคิดในการเร่งการก่อสร้างและพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำขนาดต่างๆ รวมทั้งโครงการชลประทานขนาดใหญ่ขนาดกลางและขนาดเล็ก ควรจะต้องนำมาพิจารณาศึกษาความเหมาะสมและเร่งดำเนินการอย่างมีระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการจัดซื้อที่ดินในเขตการดำเนินการ จะต้องถูกนำมาพิจารณาจ่ายให้ผู้ได้รับผลกระทบอย่างยุติธรรม คุ้มค่าในราคาตลาดจริง และอย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันปัญหาการขัดแย้งกับมวลชน ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำต่างๆ มีอันจะต้องล่าช้าออกไป

๖) แนวความคิดในการสนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่สาธารณะ และการสนับสนุนให้เกษตรกรขุดสระเก็บสำรองน้ำในพื้นที่การเกษตรของตนเอง ควรจะต้องถูกนำมาทำการส่งเสริมให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง เพื่อเร่งรัดการสร้างพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทยมากขึ้น พื้นดินจะได้มีความชุ่มชื้นและมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

๓) แนวความคิดในการส่งน้ำแบบ pumping โดยปกติระบบการชลประทานในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นการส่งน้ำแบบ gravity โดยอาศัยแรงดึงดูดโลก ส่งน้ำจากที่สูงไปสู่ที่ต่ำ เพราะประหยัดพลังงานในการส่งน้ำ และค่าใช้จ่ายในการส่งน้ำจะไม่แพง แต่หากมีความจำเป็นต้องส่งน้ำจากที่ต่ำไปสู่ที่สูง เพื่อสนับสนุนการเกษตรในพื้นที่สูงได้ ก็จำเป็นต้องใช้มาตรการส่งน้ำแบบ pumping ร่วมกับระบบท่อมาใช้เสริมในกรณีที่ไม่มีแหล่งน้ำต้นทุนในพื้นที่สูงนั้นได้

๔) แนวความคิดในการผันน้ำในแม่น้ำระหว่างประเทศมาใช้งานเพิ่มเติม ควรจะต้องมีการเร่งรัดการดำเนินการออกมาให้เห็นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยเรื่องที่ต้องเร่งรัดก่อนอื่นใดคือการเริ่มดำเนินการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการผันน้ำในแม่น้ำระหว่างประเทศนั้นๆ มาใส่ในแม่น้ำสายหลักๆ ของประเทศ เพื่อนำมาใช้งานในช่วงการขาดแคลนน้ำ และเร่งจัดทำแผนปฏิบัติงานต่อไป

๕) แนวความคิดในการเคลื่อนย้ายมวลน้ำส่วนหนึ่งที่มีปริมาณมากเกินไปจากพื้นที่บริเวณหนึ่ง ไปใช้งานหรือไปเก็บกักไว้ในพื้นที่ที่ปริมาณน้ำน้อย จะเป็นแนวทางที่จะแก้ไขหรือชะลอปัญหาเรื่องอุทกภัย และการขาดแคลน ที่เกิดจากการกระจายตัวของน้ำฝนและน้ำท่าที่ไม่สม่ำเสมอตลอดปีได้ โดยแนวทางการดำเนินงานอาจจะใช้แหล่งเก็บน้ำเดิมที่มีอยู่เป็นหลัก พร้อมทั้งก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำใหม่เพิ่มขึ้น จากนั้นจะก่อสร้างโครงข่ายเชื่อมโยงแหล่งน้ำต่างๆ เข้าด้วยกันให้เป็น Network จากนั้นสร้างระบบแพร่กระจายน้ำ เพื่อส่งลำเลียงน้ำนั้นๆ ไปพักตัวอยู่ที่ ห้วย หนอง บึง แหล่งน้ำขนาดเล็กตามธรรมชาติ รวมทั้งสระเก็บน้ำประจำแปลงเกษตรของเกษตรกรตามโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่จะส่งเสริมให้ขุดเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ปริมาณน้ำใช้ฤดูแล้งเพิ่มขึ้น และแก้ไขปัญหาพื้นที่แห้งแล้งซ้ำซากได้

๒) “แนวทางการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำท้ายเขื่อนชลประทานและการเพิ่มศักยภาพการใช้ดินของกรมชลประทาน” โดย นางสาวศิริพร หวีเดช วิศวกรชลประทานชำนาญการ

แนวทางการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำท้ายเขื่อนชลประทาน

รัฐบาลมีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านพลังงาน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาการใช้พลังงานหมุนเวียน เพื่อลดสัดส่วนการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ ซึ่งยุทธศาสตร์หนึ่ง คือ การส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๖ มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบและให้กระทรวงพลังงานเป็นผู้สนับสนุนด้านเทคนิค การวางแผน และการพัฒนาเรื่องดังกล่าว

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยที่มีผลกระทบ

ปัจจุบัน : กรมชลประทานได้ร่วมกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

อนาคต : มีแนวทางสนับสนุนให้นิติบุคคลเอกชนเข้ามาร่วมดำเนินการด้วย

ปัญหาและอุปสรรค (ปัญหาภายใน)

- เป็นพันธกิจใหม่ของกรมชลประทาน ปัจจุบันสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยาเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการ ทำให้การอนุญาตกรณีนิติบุคคลเอกชน จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการอนุญาต และมีผังกระบวนการที่ชัดเจนในการดำเนินการ (ซึ่งต้องไม่ขัดกับ พรบ. ชลประทานหลวง ๒๔๘๕ และกฎหมายของหน่วยงานอื่นที่กรมชลประทานใช้ประโยชน์ในที่ดินของหน่วยงานดังกล่าวอยู่)

- ปัญหาเรื่องความพร้อมในการประกาศทางน้ำมาตรา ๘

- ปัญหาเรื่องของการขอใช้พื้นที่จากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ

ผลตอบแทนที่กรมชลประทานจะได้รับ

- ๑) การเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการน้ำชลประทานของเขื่อนชลประทาน
- ๒) การเพิ่มการจัดเก็บค่าน้ำเพื่อการชลประทาน
- ๓) การได้รับผลตอบแทนในรูปแบบการใช้กระแสไฟฟ้า
- ๔) การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เรื่องยุทธศาสตร์ด้านพลังงานที่มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาการใช้พลังงานหมุนเวียน เพื่อลดสัดส่วนการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ

ประเภทการใช้ที่ดินของกรมชลประทาน ๓ ประเภท พื้นที่ราชพัสดุ พื้นที่ประเภทอื่นที่กรมชลประทานใช้ประโยชน์อยู่ เช่น พื้นที่ป่าไม้ เป็นต้น และ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.)

ปัญหาและอุปสรรค

- ๑) ปัญหาความซ้ำซ้อนของการใช้ที่ดินที่กรมชลประทานใช้ประโยชน์อยู่
- ๒) หน่วยงานในพื้นที่ ขาดความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ และขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินการเกิดความล่าช้า
- ๓) หน่วยงานในส่วนกลาง ฝ่ายการใช้พื้นที่ด้านชลประทานมีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ
กับงานที่รองรับ

กฎหมาย ฎุระเบียบ พรบ. ที่เกี่ยวข้อง (พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง ๒๔๘๕)

การเพิ่มศักยภาพการใช้ที่ดินของกรมชลประทาน

การพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าพลังน้ำท้ายเขื่อนกรมชลประทาน จะเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งทางด้านการบริหารจัดการน้ำและเป็นการเพิ่มศักยภาพด้านการใช้ที่ดินของกรมชลประทาน

ข้อเสนอแนะ

แต่ละหน่วยงานของรัฐ ควรจะมีนโยบาย กฎหมาย ฎุระเบียบ เพื่อรองรับการสนับสนุนเรื่องการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำเพื่อให้การดำเนินโครงการสำเร็จลุล่วงภายใต้กรอบระยะเวลาที่กำหนด และสอดคล้องกับ พรบ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

ผลการดำเนินการ

- บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกรมชลประทานกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำนวน ๘ เขื่อน ประกาศราชกิจจานุเบกษา จำนวน ๒ เขื่อน ขั้นตอนการเสนอกรมลงนามในแผนที่ท้ายกฎกระทรวง จำนวน ๓ เขื่อน ขั้นตอนการแก้ไขแผนที่ท้ายกฎกระทรวงและยืนยันความถูกต้องไปสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน ๓ เขื่อน

- บันทึกข้อตกลงความร่วมมือกรมชลประทาน กับ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผ่าน ครม. ๑๐ โครงการ แผนดำเนินการปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐

ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุม

นายไกรนิธิ รัตนธาดา เลขานุการคณะทำงาน ขอให้วิทยากรเพิ่มเติมจุดเริ่มต้น/มีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร

นางสาวศิริพร ทวีเดช (วิทยากร) ชี้แจงเพิ่มเติมว่าจากเดิมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่ผลิตกระแสไฟฟ้าให้แก่ประเทศไทย แต่ภายในประเทศยังมีพลังงานไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และยังต้องรับพลังงานจากต่างประเทศ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเห็นว่ากรมชลประทานมีเขื่อนที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของกรมหลายเขื่อนที่ใช้อุโมงค์-บริเวณเพื่อการเกษตรเท่านั้น จึงได้เสนอเข้า ครม.

นายวิชัย สุภาโส (ผชช.จช.๒) ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าอยู่แล้ว และในส่วนเขื่อนชลประทานจะสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเกษตร (ขนาดเขื่อนจะเล็กกว่าเขื่อนที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยสร้างขึ้น) แต่ช่วงหลังมีการศึกษาเกี่ยวกับพลังงานของเขื่อน กรมชลประทานว่าสามารถนำมาผลิตกระแสไฟฟ้าได้ เพื่อเพิ่มการใช้ประโยชน์เขื่อนให้มากยิ่งขึ้น จึงทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกรมชลประทาน กับ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขึ้น

นายธีรศักดิ์ นครวงษ์ (ผบ.บอ.) ชี้แจงเพิ่มเติม ดังนี้

- กรมชลประทานไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการทางด้านพลังงานไฟฟ้า แต่มาดำเนินการร่วมกับ กฟผ. เนื่องจากมติ ครม. เรื่องการส่งเสริมพลังงานทดแทน, กฟผ. ไม่มีการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่เพื่อผลิตไฟฟ้าแล้ว และเขื่อนของกรมชลประทาน สามารถผลิตไฟฟ้าได้ทุกเขื่อน แต่ในขณะนี้น้ำร่อง ๖ เขื่อนก่อนร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งใน MOU กล่าวชัดเจนว่าการดำเนินงานขึ้นอยู่กับกรมชลประทาน

๓) “สิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมหลักสูตร KM The Trainer” โดย นายวิภพ ทิมสุวรรณ และนางสาวอารีรัตน์ อนุชน (ผู้แทน เครือข่าย KM สบอ.)

นายวิภพ ทิมสุวรรณ และนางสาวอารีรัตน์ อนุชน ได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร KM The Trainer รุ่นที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๙ มกราคม ๒๕๕๙ ณ โรงแรมริชมอนด์ ถนนรัตนธิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมหลักสูตรมี ดังนี้

ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๗ มกราคม ๒๕๕๙ วันที่ ๓ นายธนา สุวิฑฒน ประธานที่มงานจัดการความรู้ กรมชลประทาน บรรยายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการความรู้ , นางนันทพร เกิดสกุล บรรยายเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของ KM และนายสุวัฒน์ พายุสุวัฒน์ บรรยายเกี่ยวกับการดำเนินงาน KM ของกรมชลประทาน

ระหว่างวันที่ ๒๘-๒๙ มีนาคม ๒๕๕๙ มีการจับฉลากเพื่อเลือกหัวข้อในการบรรยาย นายวิภพ ทิมสุวรรณ ได้หัวข้อบรรยายเรื่อง"การถ่ายโอนความรู้ (Knowledge transferring)" และนางสาวอารีรัตน์ อนุชน ได้หัวข้อบรรยายเรื่อง " KMA : Knowledge Management Assessment"

ซึ่งอาจารย์นิพัทธ์ กานตอัมพร ผู้อำนวยการสถาบันเมธาฟอร์ม ได้บรรยายให้ผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมฟังเกี่ยวกับการเป็นวิทยากรที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

สิ่งที่เกี่ยวข้องสำหรับการเป็นวิทยากรที่ดี

- การแต่งกาย (เพื่อเป็นเกียรติกับตนเอง , ผู้รับฟังการบรรยาย และสถานที่)
- อิริยาบถ (ไม่ล้วงแคะ แกะ เกา)
- สายตา (Eye contact) ต้องมีมองให้ทั่วไปแบ่งด้านซ้าย ด้านขวา และตรงกลาง
- น้ำเสียง (ใส่ feeling เน้นเสียง จังหวะในการพูด)
- ภาษา (สุภาพ , เป็นทางการ ขึ้นอยู่กับผู้เข้าร่วมรับฟังอยู่ในประเภทใด)
- ไมโครโฟน (ตั้งขึ้น ๔๕ องศา และปุ่มเปิด-ปิดต้องอยู่ด้านล่างเพื่อสะดวกต่อการใช้งาน)
- ท่ายืน (ไม่ควรหย่อนขา)

คุณลักษณะของนักพูด

- บุคลิกภาพ (เสื้อผ้า , หน้า , ผม)
- มีความรอบรู้ในสิ่งที่พูด (ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะพูดก่อน)
- ไหวพริบปฏิภาณ (การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า)
- ร่าเริงสนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส
- น้ำเสียงไพเราะ

ขั้นตอนการพูด

- ปฏิสันถาร (การพูดปราศรัยกับผู้ฟัง)
- เกริ่นนำเรื่อง (เกริ่นนำเรื่องว่ามีที่มา ที่ไป อย่างไร)
- เข้าเนื้อหา
- สรุปจบ
- อ้อลา

เทคนิคในการพูด

- ทฤษฎี สลับ ตัวอย่าง (พูดเกริ่นนำก่อน แล้วนำตัวอย่างให้ดูเพื่อให้เห็นเหตุการณ์จริง ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายขึ้น)
- สร้างการมีส่วนร่วม เช่น เล่นเกมส์ แบ่งกลุ่ม ระดมสมอง ฯลฯ (เป็นการสร้างบรรยากาศให้มีส่วนร่วม ทำให้ผู้เข้าร่วมรับฟังการบรรยายสนใจมากยิ่งขึ้น)
- สร้างแรงจูงใจ เช่น มอบของรางวัล
- มีมุขตลกซ้ำๆ
- เปลี่ยนสื่อ เช่น เสียง ภาพยนตร์ เพลง
- ทบทวนบทเรียน

การออกแบบสไลด์

- หนึ่งสไลด์ ๑ ความคิด สีอักษรชัดเจน
- ข้อความสั้นกระชับ เข้าใจง่าย
- เนื้อหาไม่เกิน ๘ บรรทัด ๓ สี (หากเกิน ๘ บรรทัด ตัวอักษรจะเล็กคนด้านหลังมองไม่เห็นหรืออาจมองเห็นไม่ชัดเจน)
- ใช้ภาพสื่อ ดูเด่น น่าสนใจ
- อักษรใหญ่ชัดเจน (หลังสุดมองให้เห็นชัด)
- อ้างอิงที่มาชัดเจน

นายวิภท ทิมสุวรรณ สิ่งที่ได้รับจากการอบรมครั้งนี้ คือ

๑) ได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ KM กระบวนการจัดการความรู้ และการดำเนินการจัดการความรู้ของกรมชลประทาน

๒) เทคนิคในการเป็นวิทยากรที่ดี

นางสาวอารีรัตน์ อนุชน สิ่งที่ได้รับจากการอบรมครั้งที่ คือ

๑) การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรรุ่นหลังๆ มีความสำคัญมาก ทำให้การบริหารองค์กรเป็นไปอย่างยั่งยืน

๒) ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรบรรยายให้กรมอุตุนิยมวิทยาแก่ชาวพม่า โดยนำเทคนิคที่ได้รับมาใช้ในการบรรยาย เช่น นำตัวอย่าง ภาพ มาเปรียบเทียบทำให้ผู้เข้าร่วมรับฟังการบรรยายเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

-ไม่มี-

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ น.

.....
(นายไกรนิธิ รัตนธาดา)
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

.....
ขนิษฐา มุขสาร

.....
(นางสาวขนิษฐา มุขสาร)
ผู้ตรวจรายงานการประชุม